

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра психології

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Психологія особистості»

на тему : „Особливості когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах
воєнного часу”

Виконала: студентка групи С-9-24-Б1ПС-Н (4.0д)
освітньо-професійної програми «Психологія»
Хмельовських Каріна Сергіївна

Керівник: доцент кафедри психології
Раєвська Яна Миколаївна

Результат _____ дата _____
Перевірив _____
(Підпис) ПІБ викладача

м. Київ 2026 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	 5
ОСОБЛИВОСТЕЙ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ	
МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	
1.1 Психологічні особливості сучасної молоді як соціально-вікової групи	5
1.2 Сутність і структура когнітивного розвитку особистості	10
1.3 Вплив воєнного часу на когнітивні процеси сучасної молоді	15
Висновки до першого розділу	18
 РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ	 20
КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ	
ВОЄННОГО ЧАСУ	
2.1 Організація, методика та процедура дослідження когнітивного розвитку молоді в умовах воєнного часу	20
2.2 Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження когнітивних процесів сучасної молоді в умовах воєнного часу	22
2.3 Практичні рекомендації щодо когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу	26
Висновки до другого розділу	30
ВИСНОВОК	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими соціальними трансформаціями, зумовленими воєнними подіями, що безпосередньо впливають на всі сфери життєдіяльності людини, зокрема на психічний та когнітивний розвиток молодого покоління.

Воєнний час в Україні створює специфічні умови соціалізації, навчання та професійного становлення молоді, які супроводжуються підвищеним рівнем тривожності, невизначеності, стресового навантаження, вимушеною міграцією, порушенням освітнього процесу та зміною звичних форм комунікації.

У таких умовах особливої актуальності набуває дослідження особливостей когнітивного розвитку сучасної молоді, оскільки саме когнітивна сфера визначає здатність особистості до адаптації, прийняття рішень, критичного мислення, продуктивного навчання та ефективної життєдіяльності.

Ступінь наукової розробки теми. Проблема когнітивного розвитку традиційно розглядалася у вітчизняній та зарубіжній психології як одна з ключових у структурі становлення особистості.

Теоретичні основи дослідження когнітивних процесів закладено у працях Жан Піаже, який обґрунтував стадіальний характер інтелектуального розвитку

В українській психологічній науці різні аспекти розвитку пізнавальної сфери особистості досліджували такі науковці, як Г. Костюк, С. Максименко, І. Бех, Т.Титаренко та інші.

У їхніх працях розкрито закономірності розвитку мислення, пам'яті, мовлення, особливості становлення особистості в складних соціальних умовах, проблеми життєвої кризи та психологічної адаптації.

Водночас питання специфіки когнітивного розвитку молоді саме в умовах повномасштабної війни потребує подальшого комплексного аналізу, що й зумовлює вибір теми курсової роботи.

Об'єкт дослідження – когнітивний розвиток сучасної молоді.

Предмет дослідження – особливості когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні особливостей когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу.

Для досягнення поставленої мети визначено такі *завдання* дослідження:

- здійснити теоретичний аналіз наукових підходів до розуміння когнітивного розвитку особистості;
- охарактеризувати психологічні особливості сучасної молоді як соціально-вікової групи;
- визначити специфіку впливу воєнного часу на когнітивні процеси сучасної молоді;
- дослідити особливості та надати методичні рекомендації щодо когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу.

У процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів, зокрема теоретичні методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації наукових джерел; емпіричні методи спостереження, анкетування, психодіагностичні методики для вивчення особливостей когнітивного розвитку сучасної молоді; методи кількісної та якісної обробки результатів дослідження.

Структура курсової роботи зумовлена логікою наукового пошуку та складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Загальний обсяг роботи становить 36 сторінок друкованого тексту.

У першому розділі розкрито теоретичні засади дослідження когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу.

У другому розділі представлено організацію та результати емпіричного дослідження, здійснено їх аналіз та інтерпретацію.

У висновках узагальнено основні результати дослідження та визначено перспективи подальших наукових розвідок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

1.2 Психологічні особливості сучасної молоді як соціально-вікової групи

Сучасна молодь виступає особливою соціально-віковою групою, яка перебуває на етапі активного становлення особистості, формування світогляду, життєвих цінностей, соціальних ролей та професійної ідентичності. Цей період характеризується інтенсивним розвитком когнітивної, емоційно-вольової та мотиваційної сфер, що зумовлює специфічні психологічні особливості молодих людей[4, с.45].

Молодь як соціальна категорія є динамічною, чутливою до змін у суспільстві, відкритою до нових ідей, технологій та форм соціальної взаємодії, що визначає її важливу роль у трансформаційних процесах держави.

Однією з ключових психологічних характеристик сучасної молоді є активний розвиток самосвідомості та самовизначення. У цьому віці відбувається усвідомлення власної індивідуальності, формування «Я-концепції», що включає уявлення про власні можливості, здібності, соціальний статус та життєві перспективи.

Молоді люди прагнуть до самореалізації, незалежності та автономії, що нерідко супроводжується внутрішніми суперечностями, сумнівами та пошуком життєвого сенсу. Важливу роль у цьому процесі відіграють соціальне оточення, сім'я, освітнє середовище та інформаційний простір.

Суттєвою особливістю сучасної молоді є високий рівень когнітивної активності, що проявляється у здатності швидко сприймати, обробляти та аналізувати інформацію. У порівнянні з попередніми поколіннями, сучасна молодь формується в умовах інформаційного суспільства, де домінують цифрові технології, інтернет та соціальні мережі.

Це сприяє розвитку кліпового мислення, багатозадачності, швидкості реагування, однак водночас може негативно впливати на глибину аналітичного мислення, здатність до тривалої концентрації уваги та системного аналізу інформації.

Когнітивна сфера молоді характеризується розвитком абстрактного мислення, здатності до узагальнення, логічного аналізу, критичного осмислення інформації [2, с.95].

У цьому віці формується здатність до рефлексії, тобто осмислення власних дій, думок і переживань. Молодь активно засвоює нові знання, розвиває інтелектуальні здібності, формує індивідуальний стиль мислення. Разом із тим, сучасні соціальні виклики можуть спричиняти фрагментарність знань, поверхневність сприйняття інформації та зниження мотивації до глибокого навчання.

Емоційна сфера сучасної молоді є складною та суперечливою. Для цього вікового періоду характерні підвищена емоційна чутливість, імпульсивність, схильність до різких змін настрою.

Молоді люди гостро реагують на соціальні події, міжособистісні конфлікти, невдачі та стресові ситуації. У сучасних умовах, особливо в Україні, де молодь переживає наслідки воєнного часу, ці емоційні прояви посилюються, що може призводити до підвищеного рівня тривожності, страху, невпевненості

у майбутньому. Водночас у молоді формується здатність до психологічної адаптації, стресостійкості та розвитку механізмів саморегуляції.

Мотиваційна сфера сучасної молоді характеризується прагненням до самореалізації, досягнення успіху, визнання у суспільстві. Спостерігається зміна ціннісних орієнтацій, де поряд із традиційними цінностями (освіта, професійна кар'єра, сім'я) зростає значення особистісного комфорту, емоційного благополуччя, свободи вибору.

Молодь орієнтується на швидкі результати, що частково зумовлено впливом цифрового середовища та соціальних мереж, де домінує культура миттєвого задоволення потреб[3, с.45].

Соціалізація сучасної молоді відбувається в умовах розширення соціальних контактів, зокрема у віртуальному просторі. Соціальні мережі стають важливим каналом комунікації, самовираження та отримання інформації. Це сприяє формуванню нових моделей поведінки, зміні стилю спілкування, розвитку цифрової ідентичності.

Разом із тим, віртуалізація спілкування може призводити до зниження рівня розвитку реальних комунікативних навичок, виникнення відчуття самотності та соціальної ізоляції.

Особливої уваги потребує вплив стресових факторів сучасного суспільства на психологічний стан молоді. Воєнні події, економічна нестабільність, соціальна невизначеність формують у молодих людей відчуття нестабільності та небезпеки. Це впливає на їхню психоемоційну сферу, викликає хронічний стрес, що, у свою чергу, може негативно позначатися на когнітивних процесах, таких як пам'ять, увага, мислення. Водночас саме в складних умовах формуються такі важливі якості, як витривалість, адаптивність, здатність до швидкого прийняття рішень, відповідальність[11, с.75].

Отже, сучасна молодь як соціально-вікова група характеризується поєднанням високого рівня когнітивного потенціалу, відкритості до інновацій,

прагнення до самореалізації та підвищеною вразливістю до соціальних і психологічних викликів.

Особливості її психологічного розвитку визначаються як віковими закономірностями, так і специфічними умовами сучасного суспільства, зокрема впливом інформаційного середовища та воєнного часу. Саме тому дослідження психологічних характеристик сучасної молоді є важливим для розуміння процесів її когнітивного розвитку та розроблення ефективних шляхів підтримки її психічного здоров'я і розвитку.

Молодь сьогодні формується в надзвичайно складному середовищі, яке поєднує швидкий технологічний прогрес, інформаційне перевантаження, соціальну нестабільність та, зокрема для України, реалії воєнного часу. Усе це створює унікальні умови для розвитку психіки, які суттєво відрізняються від попередніх поколінь.

Однією з важливих характеристик сучасної молоді є формування так званого «цифрового мислення». Молоді люди з раннього віку взаємодіють із цифровими пристроями, що впливає на їхню здатність до обробки інформації. Вони швидше орієнтуються в нових даних, здатні одночасно виконувати декілька завдань, однак часто демонструють знижену здатність до тривалого зосередження та глибокого аналізу.

Це явище пов'язане з постійною зміною інформаційних потоків, що формує поверхневий стиль сприйняття реальності. Разом із тим, цифрове середовище відкриває широкі можливості для самонавчання, розвитку креативності та доступу до глобальних знань[4, с.48].

Не менш важливою є проблема формування ідентичності сучасної молоді. У цьому віці відбувається активний пошук відповіді на питання «хто я?» та «яке моє місце у світі?». У сучасних умовах цей процес ускладнюється через нестабільність соціальних орієнтирів, зміну традиційних моделей поведінки та вплив глобалізаційних процесів.

Молодь змушена адаптуватися до швидких змін, що часто призводить до внутрішніх конфліктів, невпевненості у власних силах та тривожності. Саме цей період є найбільш сприятливим для розвитку гнучкості мислення, здатності до саморефлексії та формування життєвої стратегії.

Варто також звернути увагу на особливості міжособистісних відносин сучасної молоді. З одного боку, розширення можливостей комунікації сприяє встановленню нових контактів, інтеграції у світове співтовариство, розвитку толерантності та відкритості до різних культур. З іншого боку, спостерігається певна поверхневність взаємин, зниження глибини емоційних зв'язків, труднощі у побудові довготривалих відносин. Часто молоді люди віддають перевагу віртуальному спілкуванню, що не завжди забезпечує повноцінний емоційний контакт.

Особливої уваги заслуговує вплив стресових і травматичних подій на психологічний стан молоді. Воєнні умови спричиняють постійне відчуття небезпеки, що може призводити до розвитку тривожних станів, емоційного виснаження, порушень сну, зниження когнітивної продуктивності. У таких умовах значно зростає роль психологічної підтримки, соціальної допомоги та створення безпечного освітнього середовища.

Варто зазначити, що молодь демонструє високий рівень адаптивності, здатність до мобілізації ресурсів, взаємодопомоги та волонтерської активності, що є важливим показником її соціальної зрілості.

Крім того, сучасна молодь характеризується прагненням до самовираження та творчості. Вона активно використовує різноманітні платформи для демонстрації власних ідей, талантів, поглядів. Це сприяє розвитку креативного мислення, інноваційності, нестандартного підходу до вирішення проблем[11, с.29-30].

Разом із тим, надмірна орієнтація на зовнішню оцінку, популярність у соціальних мережах може формувати залежність від думки інших, знижувати рівень внутрішньої автономії та самоприйняття.

У контексті когнітивного розвитку важливим є також питання освітньої мотивації. Сучасна молодь часто стикається з труднощами у підтриманні стабільного інтересу до навчання, що зумовлено як зовнішніми факторами (нестабільність освітнього процесу, дистанційне навчання, обмежені ресурси), так і внутрішніми (зниження концентрації, емоційне виснаження). Значна частина молоді демонструє високий рівень прагнення до саморозвитку, самонавчання, опанування нових навичок, що відповідає вимогам сучасного ринку праці.

Таким чином, психологічні особливості сучасної молоді є багатогранними та суперечливими. Вони поєднують у собі високий потенціал розвитку, здатність до адаптації та інноваційності з одночасною вразливістю до стресових факторів і соціальних викликів.

Умови воєнного часу лише підсилюють ці тенденції, роблячи проблему дослідження когнітивного розвитку молоді ще більш актуальною та значущою для сучасної науки і практики.

1.2 Сутність і структура когнітивного розвитку особистості

Когнітивний розвиток особистості є одним із ключових напрямів психологічної науки, що відображає процес становлення та вдосконалення пізнавальної діяльності людини. Він охоплює формування та розвиток таких психічних процесів, як сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява та мовлення, які забезпечують пізнання навколишнього світу, орієнтацію в ньому та ефективну взаємодію з соціальним середовищем.

Когнітивний розвиток виступає основою інтелектуального становлення особистості, визначає рівень її освіченості, здатність до навчання, саморозвитку, прийняття рішень і адаптації до змінних умов життя[18, с.20-21].

У науковій літературі когнітивний розвиток розглядається як складний, багаторівневий і динамічний процес, що залежить від вікових особливостей,

індивідуальних характеристик, соціального середовища та умов життєдіяльності.

Його сутність полягає у поступовому ускладненні пізнавальних структур, переході від простих форм мислення до більш абстрактних, логічних і рефлексивних. Важливу роль у розумінні цього процесу відіграють класичні теорії розвитку, зокрема концепція стадіального розвитку інтелекту Жан Піаже, який довів, що мислення дитини проходить певні етапи – від сенсомоторного до формально-операційного, де формується здатність до абстрактного мислення. Не менш вагомою є культурно-історична теорія Лев Виготський, згідно з якою розвиток вищих психічних функцій відбувається у процесі соціальної взаємодії та опосередковується мовою, культурою і навчанням.

У вітчизняній психології сутність когнітивного розвитку розкривалася у працях Григорій Костюк, який підкреслював роль активності особистості у процесі пізнання, та Сергій Максименко, який акцентував увагу на взаємозв'язку психічного розвитку з діяльністю та життєвим досвідом людини. Вони наголошували, що когнітивний розвиток не є ізольованим процесом, а тісно пов'язаний із емоційною, мотиваційною та соціальною сферами особистості.

Структура когнітивного розвитку включає кілька взаємопов'язаних компонентів, кожен з яких виконує специфічні функції у процесі пізнання. Першим базовим компонентом є відчуття і сприймання, які забезпечують первинне відображення об'єктів і явищ навколишнього світу. Саме на цьому рівні формується чуттєвий досвід, що є основою для подальшої інтелектуальної діяльності[10, с.45].

Другим важливим компонентом є увага, яка виступає механізмом організації пізнавальної діяльності. Вона забезпечує вибірковість, концентрацію та спрямованість психічної активності. Розвиток уваги дозволяє особистості ефективно обробляти інформацію, зосереджуватися на важливих аспектах діяльності та ігнорувати другорядні подразники.

Наступним компонентом є пам'ять, яка забезпечує збереження, відтворення та використання інформації. Вона є необхідною умовою навчання та накопичення досвіду.

У процесі когнітивного розвитку відбувається перехід від механічного запам'ятовування до осмисленого, логічного, що значно підвищує ефективність пізнавальної діяльності.

Центральне місце у структурі когнітивного розвитку займає мислення як вища форма пізнавальної діяльності. Воно забезпечує узагальнене та опосередковане відображення дійсності, дозволяє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, вирішувати проблемні ситуації, формувати нові знання. У процесі розвитку мислення відбувається перехід від наочно-образного до абстрактно-логічного, що відкриває можливості для теоретичного мислення та наукового пізнання.

Важливим компонентом когнітивної сфери є уява, яка дозволяє створювати нові образи, прогнозувати майбутнє, моделювати ситуації. Вона відіграє значну роль у творчій діяльності, розвитку креативності та інноваційного мислення. Уява тісно пов'язана з мисленням і пам'яттю, доповнюючи їх функції.

Не менш важливим є мовлення, яке виступає засобом оформлення та передачі думок. Воно є інструментом мислення, забезпечує комунікацію та соціальну взаємодію. Розвиток мовлення сприяє формуванню логічної структури мислення, здатності до аналізу, узагальнення та аргументації.

У структурі когнітивного розвитку також виділяють метакогнітивний компонент, який включає усвідомлення власних пізнавальних процесів, здатність до самоконтролю, планування та регуляції діяльності. Метакогніція дозволяє особистості ефективно організовувати навчання, оцінювати власні результати та коригувати поведінку відповідно до поставлених цілей.

Когнітивний розвиток відбувається під впливом низки факторів, серед яких провідну роль відіграють навчання, виховання, соціальне середовище,

індивідуальний досвід та біологічні передумови. У сучасних умовах значного впливу набуває інформаційне середовище, яке формує нові типи мислення, змінює способи обробки інформації та структуру пізнавальної діяльності.

Особливу увагу слід приділити взаємозв'язку когнітивного розвитку з емоційною та мотиваційною сферами. Емоційний стан людини може як стимулювати, так і гальмувати пізнавальну активність. Мотивація визначає спрямованість діяльності, інтерес до навчання та прагнення до саморозвитку. Таким чином, когнітивний розвиток є результатом комплексної взаємодії різних психічних процесів і властивостей особистості.

Отже, сутність когнітивного розвитку полягає у поступовому ускладненні та вдосконаленні пізнавальних процесів, формуванні інтелектуальних здібностей і здатності до ефективної взаємодії з навколишнім світом. Його структура є багатокomпонентною та включає взаємопов'язані елементи, що забезпечують цілісність і системність пізнавальної діяльності[22, с.19-20].

Розуміння цих особливостей має важливе значення для дослідження когнітивного розвитку сучасної молоді, особливо в умовах соціальних викликів і змін, що відбуваються у сучасному суспільстві.

Узагальнюючи теоретичні підходи до розуміння структури когнітивного розвитку особистості, доцільно подати її у вигляді компактної таблиці, що відображає основні компоненти та їх функціональне значення.

Таблиця 1.1

Структура когнітивного розвитку особистості

Компонент когнітивного розвитку	Характеристика	Функції
Сприймання	Відображення предметів і явищ у їх цілісності	Формує первинне уявлення про навколишній світ
Увага	Спрямованість і зосередженість психічної діяльності	Забезпечує вибір і концентрацію інформації

Пам'ять	Процеси запам'ятовування, збереження і відтворення інформації	Накопичує досвід і знання
Мислення	Узагальнене та опосередковане відображення дійсності	Забезпечує аналіз, синтез, розв'язання проблем
Уява	Створення нових образів на основі досвіду	Розвиває творчість і прогнозування
Мовлення	Засіб формування і передачі думок	Забезпечує комунікацію і логічне мислення
Метакогніція	Усвідомлення і контроль власних пізнавальних процесів	Регулює навчання і саморозвиток

Аналізуючи подану таблицю, варто зазначити, що всі компоненти когнітивного розвитку тісно взаємопов'язані між собою та функціонують як єдина система.

Жоден із них не існує ізольовано, оскільки кожен процес підтримує та доповнює інший. Наприклад, ефективність мислення значною мірою залежить від рівня розвитку пам'яті та уваги, адже без збереження інформації та здатності зосереджуватися неможливе повноцінне розв'язання інтелектуальних завдань.

Сприймання виступає базовим рівнем пізнання, на якому формується первинний образ світу. На основі цього образу активізуються більш складні когнітивні процеси, такі як мислення та уява.

Увага відіграє роль своєрідного «фільтра», що дозволяє відбирати значущу інформацію, що особливо важливо в умовах інформаційного перевантаження сучасного суспільства.

Пам'ять забезпечує накопичення досвіду, що є необхідною умовою інтелектуального розвитку. Без неї неможливе формування знань, умінь і навичок. Мислення, у свою чергу, є центральним компонентом когнітивної системи, оскільки саме воно забезпечує перетворення інформації, встановлення зв'язків між явищами та прийняття рішень[13, с.8].

Уява розширює межі пізнання, дозволяючи особистості виходити за рамки безпосереднього досвіду, створювати нові ідеї та образи. Мовлення виступає не лише засобом комунікації, а й інструментом мислення, що забезпечує його структурованість і логічність.

Особливе значення має метакогніція, яка забезпечує контроль і регуляцію пізнавальної діяльності. Саме завдяки їй особистість може оцінювати власні знання, планувати навчання, виправляти помилки та досягати більш високих результатів.

У сучасних умовах, особливо в Україні, де молодь перебуває під впливом стресових факторів воєнного часу, гармонійний розвиток усіх цих компонентів є надзвичайно важливим для забезпечення ефективної адаптації, навчання та особистісного зростання.

1.3 Вплив воєнного часу на когнітивні процеси сучасної молоді

Воєнний час є потужним соціально-психологічним чинником, який суттєво трансформує умови розвитку особистості, зокрема її когнітивної сфери. У ситуації тривалої небезпеки, невизначеності та постійного інформаційного напруження відбуваються глибокі зміни у функціонуванні пізнавальних процесів молоді.

Особливо гостро ці процеси проявляються в умовах воєнного часу в Україні, де молоде покоління змушене адаптуватися до нових реалій життя, поєднуючи навчання, соціалізацію та особистісний розвиток із переживанням стресових подій[9, с.85].

Одним із ключових факторів впливу воєнного часу на когнітивні процеси є хронічний стрес. Постійна загроза життю, тривожні новини, повітряні тривоги, зміна місця проживання, розлука з близькими – усе це створює стан

психоемоційного напруження, який безпосередньо впливає на функціонування мозку. У таких умовах погіршується концентрація уваги, знижується здатність до тривалого зосередження, зростає кількість помилок у виконанні завдань. Увага стає нестійкою, легко переключається на зовнішні подразники, особливо ті, що пов'язані з потенційною небезпекою.

Пам'ять також зазнає суттєвих змін під впливом воєнного часу. У стані стресу порушуються процеси запам'ятовування та відтворення інформації. Молоді люди можуть відчувати труднощі із засвоєнням навчального матеріалу, зниження обсягу короточасної пам'яті, проблеми з концентрацією на деталях. Водночас емоційно значущі події, пов'язані з переживанням небезпеки, навпаки, можуть запам'ятовуватися надзвичайно яскраво і тривало, що іноді призводить до формування травматичних спогадів.

Мислення в умовах воєнного часу також змінюється. З одного боку, у молоді може спостерігатися зниження здатності до складного аналітичного мислення через перевантаження психіки, втому та емоційне виснаження. З іншого боку, активізується так зване «виживальне мислення», яке спрямоване на швидке прийняття рішень у критичних ситуаціях. Це сприяє розвитку практичності, гнучкості, здатності швидко оцінювати ризики та адаптуватися до нових умов. Таким чином, воєнний час обмежує і стимулює окремі аспекти мислення.

Особливих змін зазнає емоційно-когнітивна взаємодія. Підвищений рівень тривожності, страху, напруження безпосередньо впливає на пізнавальні процеси. Негативні емоції можуть звужувати обсяг уваги, знижувати здатність до логічного мислення, ускладнювати навчальну діяльність. У деяких випадках сильні емоційні переживання можуть мобілізувати внутрішні ресурси особистості, підвищувати рівень відповідальності та концентрації у важливих ситуаціях.

Суттєвий вплив на когнітивний розвиток молоді має порушення освітнього процесу. Перехід до дистанційного або змішаного навчання, часті

перерви через небезпеку, відсутність стабільного доступу до навчальних ресурсів призводять до зниження якості засвоєння знань. Молоді люди змушені самотійно організовувати навчальну діяльність, що потребує високого рівня самодисципліни та метакогнітивних навичок. Не всі здатні ефективно адаптуватися до таких умов, що може спричиняти освітні втрати та зниження навчальної мотивації.

Важливим чинником є також інформаційне перевантаження. У воєнний час молодь перебуває під постійним впливом новин, соціальних мереж, повідомлень про події, що відбуваються. Це створює надлишкове навантаження на когнітивну систему, викликає втому, зниження здатності до критичного аналізу інформації, формує поверхневе сприйняття. У таких умовах особливо важливою стає здатність до інформаційної гігієни, відбору достовірних джерел та критичного мислення[19, с.45].

Не можна оминати й соціальний аспект впливу воєнного часу. Втрата звичних соціальних зв'язків, зміна оточення, ізоляція або, навпаки, надмірна соціальна напруга впливають на психологічний стан молоді, а отже, і на її когнітивну активність. Соціальна підтримка, наявність стабільного середовища, підтримка з боку родини та освітніх інституцій відіграють важливу роль у збереженні та розвитку пізнавальних процесів.

Разом із негативними наслідками варто відзначити і певні позитивні зміни, які можуть формуватися в умовах воєнного часу. Молодь часто демонструє високий рівень адаптивності, здатність швидко навчатися новому, розвивати критичне мислення, відповідальність та самотійність. У складних умовах формуються такі якості, як стресостійкість, рішучість, здатність до самоконтролю та ефективного вирішення проблем.

Особливу роль у збереженні когнітивного розвитку відіграють механізми психологічної адаптації. До них належать розвиток навичок саморегуляції, підтримка позитивного мислення, використання стратегій подолання стресу, організація режиму дня, підтримка фізичної активності. Освітні та психологічні

програми, спрямовані на підтримку молоді, також мають значний вплив на збереження її інтелектуального потенціалу.

Отже, воєнний час здійснює комплексний і неоднозначний вплив на когнітивні процеси молоді. З одного боку, він спричиняє зниження ефективності уваги, пам'яті та мислення через стрес і нестабільність, а з іншого – стимулює розвиток адаптивних механізмів, гнучкості мислення та життєстійкості. Розуміння цих особливостей є важливим для розроблення ефективних підходів до підтримки когнітивного розвитку молоді в умовах сучасних соціальних викликів.

Висновок до розділу 1

У першому розділі курсової роботи було здійснено комплексний теоретичний аналіз особливостей когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу.

Узагальнення наукових підходів дало змогу глибше зрозуміти сутність когнітивного розвитку як складного, багаторівневого процесу, що охоплює формування та вдосконалення основних пізнавальних процесів – уваги, пам'яті, мислення, уяви та мовлення.

Встановлено, що когнітивний розвиток є системним явищем, у якому всі компоненти взаємопов'язані та взаємозумовлені, а його ефективність

визначається як внутрішніми психічними ресурсами особистості, так і зовнішніми соціальними умовами.

У ході дослідження було з'ясовано, що сучасна молодь як соціально-вікова група характеризується високим рівнем когнітивного потенціалу, активністю, відкритістю до нових знань та технологій, прагненням до самореалізації. Водночас їй притаманні певні психологічні особливості, зумовлені впливом інформаційного середовища, цифровізації та соціальних трансформацій.

Зокрема, спостерігається розвиток швидкого, але інколи поверхневого мислення, зниження здатності до тривалої концентрації уваги, підвищена емоційна чутливість і залежність від зовнішніх факторів. Це свідчить про суперечливий характер розвитку сучасної молоді, який поєднує значний потенціал із певними ризиками для глибини та якості пізнавальної діяльності.

Особливу увагу у розділі приділено впливу воєнного часу на когнітивні процеси молоді в Україні. Доведено, що умови воєнного часу суттєво змінюють функціонування когнітивної сфери, насамперед через вплив хронічного стресу, тривожності та інформаційного перевантаження.

Це проявляється у зниженні концентрації уваги, погіршенні пам'яті, ускладненні процесів мислення та зменшенні навчальної продуктивності. Разом із тим, встановлено, що воєнний час може стимулювати розвиток адаптивних механізмів, таких як гнучкість мислення, здатність до швидкого прийняття рішень, підвищення відповідальності та самостійності.

Таким чином, результати теоретичного аналізу свідчать про те, що когнітивний розвиток сучасної молоді формується під впливом комплексу факторів, серед яких провідне місце займають соціальні умови, інформаційне середовище та психоемоційний стан особистості. В умовах воєнного часу ці фактори набувають особливої ваги, що потребує посиленої уваги з боку науковців, педагогів і психологів.

Отримані висновки створюють теоретичне підґрунтя для проведення емпіричного дослідження, спрямованого на виявлення конкретних особливостей когнітивного розвитку молоді та розроблення практичних рекомендацій щодо його підтримки і вдосконалення.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОГНІТИВНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

2.1 Організація, методика та процедура дослідження когнітивного розвитку молоді в умовах воєнного часу

Організація, методика та процедура дослідження когнітивного розвитку молоді в умовах воєнного часу на прикладі Міжрегіональної Академії управління персоналом. Було реалізовано цілісний емпіричний процес, спрямований на виявлення особливостей функціонування основних когнітивних процесів студентської молоді в умовах підвищеного психоемоційного навантаження під час війни.

Дослідження проводилося упродовж навчального семестру серед студентів різних курсів та спеціальностей. Загальна вибірка склала 50 осіб віком від 17 до 23 років. До складу вибірки увійшли студенти, які навчалися як у дистанційному форматі, так і у змішаному режимі, що дозволило врахувати вплив різних умов освітнього середовища.

Вибірка формувалася за принципом доступності та добровільної участі, із дотриманням етичних норм, зокрема конфіденційності отриманих результатів та інформованої згоди учасників.

Організація дослідження передбачала кілька послідовних етапів. На початковому етапі було визначено мету дослідження, яка полягала у встановленні рівня розвитку когнітивних процесів молоді в умовах воєнного часу та виявленні впливу стресових факторів на їх перебіг.

Було уточнено завдання дослідження, зокрема оцінювання рівня уваги, пам'яті та мислення, а також аналіз взаємозв'язку між когнітивними показниками та психоемоційним станом студентів.

Методичний інструментарій дослідження включав комплекс психодіагностичних методик.

Дослідження короткочасної пам'яті здійснювалося за допомогою методики запам'ятовування словесного матеріалу, що дало змогу оцінити обсяг і міцність запам'ятовування. Рівень розвитку мислення визначався через

виконання логічних завдань, спрямованих на виявлення здатності до аналізу, узагальнення та встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Додатково було застосовано опитувальник (Додаток Google Форма) для визначення рівня ситуативної тривожності, що дозволило інтерпретувати когнітивні результати з урахуванням емоційного стану студентів.

Процедура проведення дослідження відбувалася переважно у дистанційному форматі з використанням онлайн-платформ, що відповідало вимогам безпеки в умовах воєнного часу. Учасники отримували стандартизовані інструкції та виконували завдання у визначений проміжок часу. Для забезпечення достовірності результатів було мінімізовано вплив сторонніх факторів, зокрема обмежено можливість використання допоміжних матеріалів під час виконання тестів.

Зібрані дані були оброблені із застосуванням методів описової статистики. Було визначено середні значення показників, а також розподіл результатів за рівнями розвитку когнітивних процесів. Аналіз результатів дозволив встановити, що більшість студентів демонструє середній рівень розвитку уваги, пам'яті та мислення, що свідчить про збереження базових когнітивних функцій навіть в умовах стресу.

Водночас значна частка студентів показала знижені результати, що пов'язано з впливом тривожності, інформаційного перевантаження та нестабільних умов навчання.

Інтерпретація отриманих даних засвідчила, що когнітивний розвиток молоді в умовах воєнного часу має неоднорідний характер. З одного боку, фіксується зниження ефективності окремих когнітивних процесів, з іншого — спостерігається формування адаптаційних механізмів, які проявляються у здатності до швидкої орієнтації в нових умовах, підвищенні рівня самостійності та розвитку практичного мислення.

Таким чином, проведене дослідження на базі МАУП підтвердило, що воєнний час суттєво впливає на когнітивну сферу молоді, змінюючи як якісні, так і кількісні характеристики пізнавальної діяльності.

Отримані результати створюють підґрунтя для подальшого аналізу та розробки ефективних заходів щодо підтримки когнітивного розвитку студентів у складних соціальних умовах.

2.2 Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження когнітивних процесів сучасної молоді в умовах воєнного часу

Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження когнітивних процесів сучасної молоді, проведеного на базі Міжрегіональної Академії управління персоналом, дозволяє узагальнити отримані дані та виявити характерні тенденції розвитку уваги, пам'яті та мислення студентів в умовах воєнного часу.

Для аналізу емпіричної частини було обрано вибірку у 50 студентів віком 17–23 роки, які навчалися у змішаному або дистанційному форматі.

У процесі дослідження оцінювалися три основні когнітивні показники: концентрація уваги, рівень короткочасної пам'яті та рівень логічного мислення. Результати було узагальнено у вигляді таблиць (2.1; 2.2; 2.3)

Таблиця 2.1

Рівень концентрації уваги студентів Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Рівень	концентрації	Кількість студентів	Відсоток
--------	--------------	---------------------	----------

уваги		
Високий	10	20%
Середній	25	50%
Низький	15	30%

Отримані дані свідчать про те, що переважна більшість студентів має середній рівень концентрації уваги (рис.2.1). Це вказує на відносну здатність до навчальної діяльності, проте наявність значної частки студентів із низьким рівнем (30%) демонструє вплив стресових факторів воєнного часу.

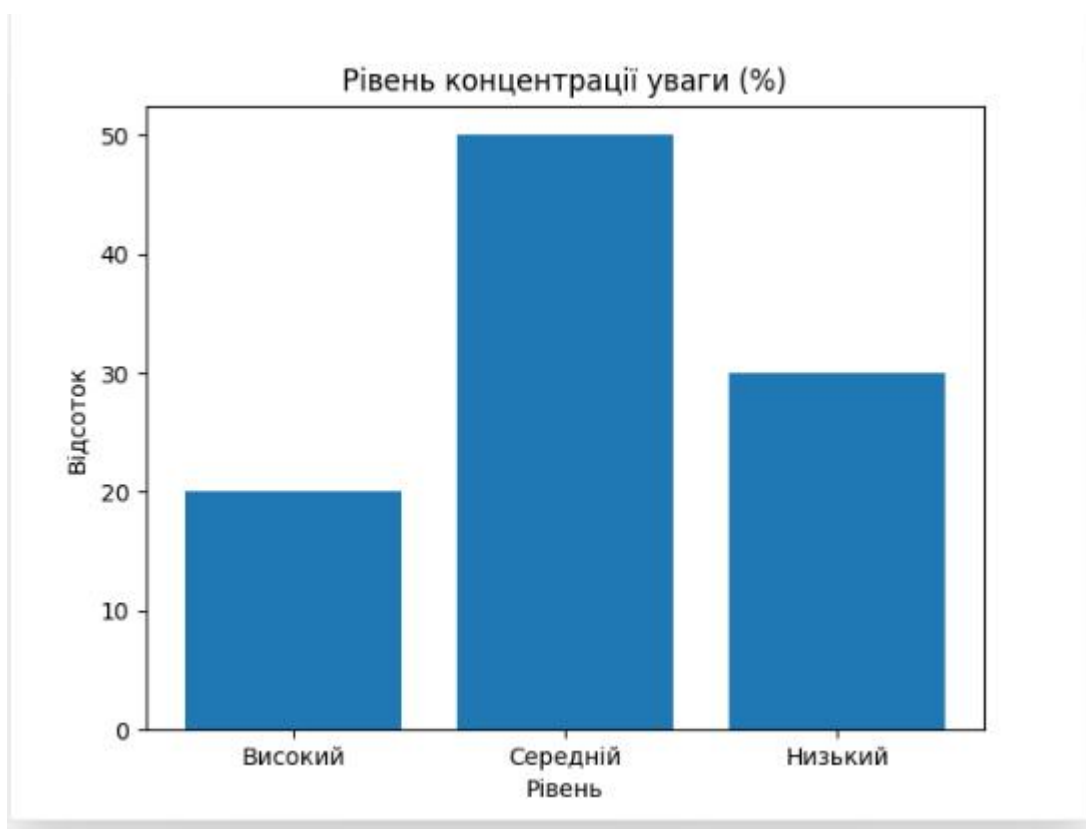

Рис. 2.1 Рівень концентрації уваги студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом

Зниження уваги проявляється у швидкій втомлюваності, труднощах зосередження та частому відволіканні.

Таблиця 2.2

Рівень короткочасної пам'яті студентів Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Рівень короткочасної пам'яті	Кількість студентів	Відсоток
Високий	8	16%
Середній	27	54%
Низький	15	30%

Аналіз короткочасної пам'яті показує схожу тенденцію. Більшість студентів демонструє середній рівень, однак значна частина має труднощі із запам'ятовуванням інформації.

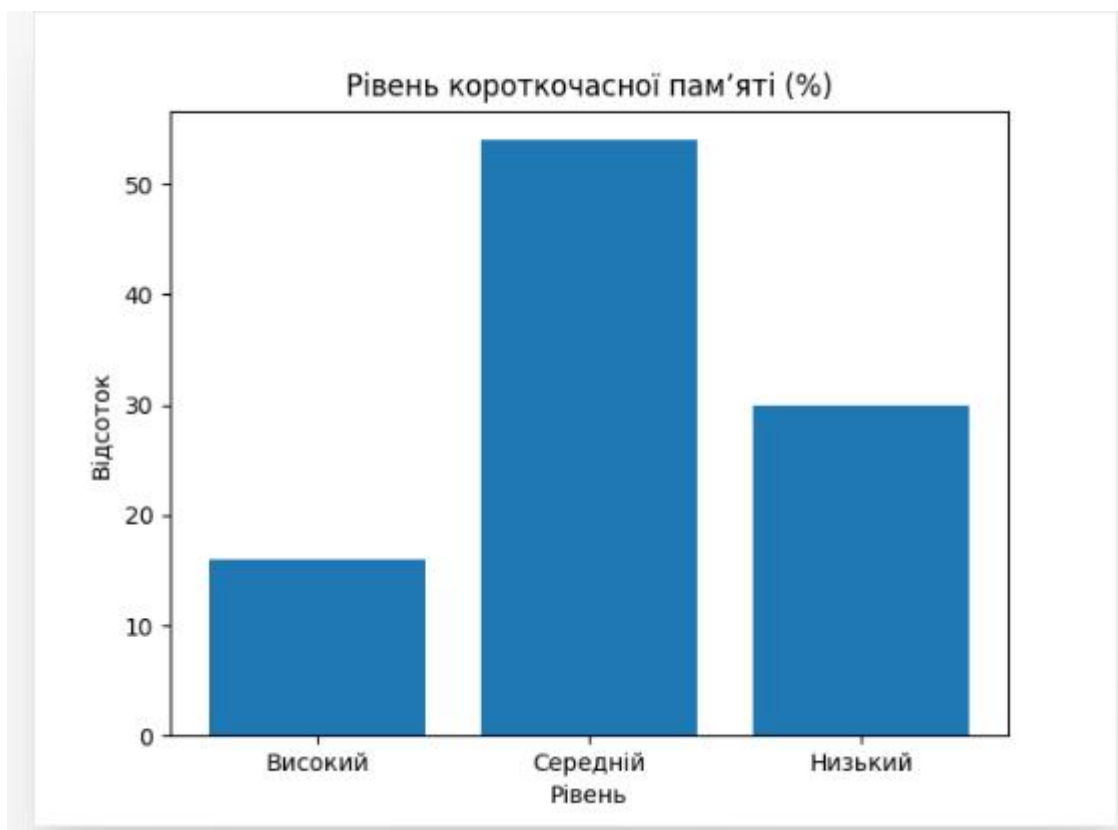

Рис. Рівень короткочасної пам'яті студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом

Це пояснюється перевантаженням нервової системи, емоційним напруженням і нестабільністю умов навчання. Високий рівень пам'яті

спостерігається лише у невеликій кількості студентів, що свідчить про індивідуальні відмінності та наявність адаптаційних ресурсів.

Таблиця 2.3

Рівень логічного мислення студентів Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Рівень логічного мислення	Кількість студентів	Відсоток
Високий	12	24%
Середній	23	46%
Низький	15	30%

Результати дослідження мислення свідчать, що майже половина студентів має середній рівень розвитку логічних операцій. Водночас частка студентів із високим рівнем є дещо більшою, ніж у випадку уваги та пам'яті. Це може свідчити про те, що навіть у складних умовах молодь зберігає здатність до аналізу, узагальнення та прийняття рішень.

Низький рівень мислення у частини студентів пояснюється впливом тривожності та когнітивного виснаження.

Для узагальнення результатів доцільно подати інтегровану таблицю 2.4

Таблиця 2.4

Рівень когнітивних процесів студентів Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Когнітивний процес	Високий (%)	Середній (%)	Низький (%)
Увага	20%	50%	30%
Пам'ять	16%	54%	30%
Мислення	24%	46%	30%

Інтерпретація узагальнених даних дозволяє зробити висновок про наявність домінування середнього рівня розвитку когнітивних процесів у більшості студентів. Це свідчить про збереження базових інтелектуальних можливостей навіть в умовах воєнного стану.

Водночас стабільно висока частка низьких показників (близько 30%) вказує на значний вплив стресових факторів, які знижують ефективність когнітивної діяльності.

Особливістю отриманих результатів є також те, що мислення виявилось більш стійким порівняно з увагою та пам'яттю. Це можна пояснити адаптаційними механізмами, які активізують аналітичні здібності в умовах необхідності швидкого реагування на зміни середовища.

Таким чином, проведене емпіричне дослідження підтверджує, що когнітивні процеси сучасної молоді в умовах воєнного часу зазнають суттєвих змін, які мають як негативний, так і адаптаційний характер. Отримані результати є основою для подальшої розробки практичних рекомендацій щодо підтримки когнітивного розвитку студентів.

2.3 Практичні рекомендації щодо когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу

Практичні рекомендації щодо когнітивного розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу мають спиратися на розуміння того, що психічні та когнітивні процеси в цей період функціонують у режимі підвищеного навантаження.

Молодь одночасно переживає освітні виклики, емоційний тиск, інформаційне перевантаження та соціальну нестабільність, тому будь-які рекомендації повинні бути не абстрактними, а максимально прикладними, гнучкими та адаптованими до реальних умов життя і навчання.

Перш за все важливим є розвиток навичок саморегуляції, оскільки саме вони дозволяють підтримувати когнітивну стабільність у складних умовах. Молоді люди повинні навчитися керувати своєю увагою, емоціями та рівнем напруги. Практично це означає впровадження коротких перерв під час навчання, чергування розумової діяльності з фізичною активністю, а також використання простих технік відновлення, таких як дихальні вправи, концентрація на теперішньому моменті, обмеження багатозадачності.

Формування таких навичок сприяє збереженню пам'яті, підвищенню концентрації та ефективності навчання.

Не менш важливим є організаційний аспект навчальної діяльності. В умовах воєнного часу звичний ритм життя часто порушується, тому молоді необхідно створювати власну структуру дня. Доцільно формувати індивідуальний режим навчання, який враховує періоди найбільшої продуктивності, доступ до електроенергії та інтернету, а також можливі перерви через повітряні тривоги.

Чітке планування навіть у мінімальному форматі дозволяє знизити рівень тривожності та підвищити відчуття контролю над ситуацією.

Особливу увагу слід приділяти розвитку критичного мислення. В умовах інформаційної війни молодь постійно стикається з великим обсягом суперечливої інформації, тому важливо навчитися її аналізувати, перевіряти джерела, відокремлювати факти від емоційних оцінок. Це не лише сприяє когнітивному розвитку, а й допомагає знизити рівень психологічного напруження, яке виникає через негативний інформаційний вплив.

Практичні рекомендації щодо когнітивного розвитку сучасної молоді в
умовах воєнного часу

Напрямок рекомендацій	Зміст рекомендацій	Очікуваний результат
Саморегуляція	Дихальні вправи, чергування навчання і відпочинку, контроль емоційного стану	Покращення концентрації, зниження тривожності
Організація навчання	Планування дня, індивідуальний графік, адаптація до умов воєнного часу	Підвищення продуктивності, відчуття контролю
Критичне мислення	Аналіз інформації, перевірка джерел, відокремлення фактів від суджень	Захист від дезінформації, розвиток мислення
Підтримка пам'яті	Конспектування, повторення, використання схем	Краще засвоєння матеріалу
Емоційна підтримка	Спілкування, підтримка соціальних контактів	Зниження емоційного напруження
Фізична активність	Регулярні вправи, режим сну	Покращення самопочуття
Адаптивність	Гнучке мислення, самостійне навчання	Стійкість до стресу

Важливим напрямом є підтримка пам'яті та мислення через активні методи навчання.

Рекомендується використовувати конспектування, складання схем, повторення матеріалу невеликими блоками, навчання через пояснення іншим. Такі методи активізують когнітивні процеси та дозволяють краще засвоювати інформацію навіть у складних умовах. Доцільним є також використання цифрових інструментів, які допомагають структурувати знання та організовувати навчання.

Не можна ігнорувати роль емоційного стану у розвитку когнітивних процесів. Підтримка психологічного благополуччя є ключовою умовою ефективного навчання. Молоді рекомендується підтримувати соціальні зв'язки, спілкуватися з однолітками, викладачами, родиною, навіть у дистанційному форматі. Важливим є створення безпечного емоційного середовища, де людина може висловити свої переживання та отримати підтримку.

Окрему увагу слід приділяти фізичному стану, оскільки він безпосередньо впливає на когнітивні функції. Регулярна рухова активність, навіть у домашніх умовах, сприяє покращенню кровообігу мозку, зменшенню стресу та підвищенню загальної працездатності. Повноцінний сон також є критично важливим, адже його порушення значно знижує здатність до концентрації, запам'ятовування та мислення.

У контексті освітнього середовища, зокрема такого як МАУП, важливо впроваджувати адаптивні підходи до навчання. Це може включати гнучкі терміни виконання завдань, використання інтерактивних методів навчання, індивідуальний підхід до студентів, які перебувають у складних життєвих обставинах. Викладачам доцільно враховувати психологічний стан студентів і створювати підтримувальну атмосферу.

Ще одним важливим напрямом є розвиток життєстійкості та адаптивності. Молодь повинна навчитися сприймати зміни як частину реальності, розвивати здатність швидко пристосовуватися до нових умов, знаходити альтернативні способи вирішення проблем. Це включає формування гнучкого мислення, відкритості до нового досвіду та готовності до самостійного навчання.

У підсумку практичні рекомендації щодо розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу мають бути спрямовані не лише на підтримку когнітивних процесів, а й на формування цілісної особистості, здатної ефективно функціонувати в умовах невизначеності. Вони поєднують у собі психологічні, освітні та соціальні аспекти і можуть бути реалізовані як на індивідуальному рівні, так і в межах освітніх установ.

Висновок по розділу 2

Узагальнюючи результати другого розділу, слід зазначити, що проведене дослідження когнітивного розвитку молоді в умовах воєнного стану на прикладі Міжрегіональної Академії управління персоналом дозволило комплексно охарактеризувати особливості функціонування пізнавальних процесів студентів у складних соціально-психологічних умовах.

Реалізована організація, методика та процедура дослідження, яка забезпечила можливість отримання узагальнених емпіричних даних щодо рівня розвитку уваги, пам'яті та мислення, а також виявлення факторів, що впливають на їх зміну.

У ході аналізу встановлено, що переважна більшість студентів демонструє середній рівень розвитку когнітивних процесів, що свідчить про збереження базових інтелектуальних можливостей навіть в умовах воєнного часу.

Водночас значна частка досліджуваних має знижені показники уваги, пам'яті та мислення, що обумовлено впливом підвищеної тривожності, емоційного напруження, інформаційного перевантаження та нестабільності освітнього середовища. Це підтверджує негативний вплив стресових факторів на ефективність пізнавальної діяльності.

Разом із тим результати дослідження вказують на наявність адаптаційних механізмів у молоді. Частина студентів продемонструвала достатньо високий

рівень розвитку мислення, що свідчить про здатність до аналізу, узагальнення та прийняття рішень навіть у складних умовах.

Така тенденція відображає процес формування когнітивної гнучкості, практичного мислення та підвищення рівня самостійності, що виступають важливими чинниками адаптації до воєнного часу.

Отримані результати дозволили не лише охарактеризувати поточний стан когнітивної сфери молоді, але й визначити основні напрями її підтримки та розвитку. Розроблені практичні рекомендації спрямовані на підвищення рівня саморегуляції, оптимізацію навчальної діяльності, розвиток критичного мислення, зміцнення пам'яті та уваги, а також підтримку психоемоційного стану студентів. Їх впровадження сприятиме підвищенню ефективності навчання та загальної адаптації молоді до умов воєнного часу.

Таким чином, результати другого розділу підтверджують, що когнітивний розвиток сучасної молоді в умовах воєнного часу має складний і суперечливий характер, поєднуючи в собі як негативні прояви, так і значний адаптаційний потенціал. Це створює підґрунтя для подальших наукових досліджень і вдосконалення освітніх підходів, спрямованих на підтримку та розвиток когнітивної сфери студентської молоді.

ВИСНОВОК

Узагальнюючи результати виконаної курсової роботи, доцільно зазначити, що поставлена мета дослідження, яка полягала у комплексному вивченні когнітивних особливостей розвитку сучасної молоді в умовах воєнного часу, була досягнута, а визначені завдання повністю реалізовані.

Проведене дослідження дозволило поєднати теоретичне осмислення проблеми з її емпіричним аналізом, що забезпечило цілісне бачення змін, які відбуваються у когнітивній сфері молодого покоління під впливом сучасних соціально-політичних умов.

У першому, теоретичному розділі було здійснено ґрунтовний аналіз наукових підходів до розуміння когнітивних процесів, їх структури та функціонального значення у розвитку особистості.

Розкрито сутність таких базових компонентів когнітивної сфери, як увага, пам'ять, мислення, уява, а також визначено їх взаємозв'язок у процесі навчальної діяльності. Особливу увагу було приділено впливу воєнного часу як специфічного стресового фактору, що трансформує психічні процеси та створює нові умови для розвитку молоді. Теоретичний аналіз засвідчив, що когнітивна сфера є динамічною системою, яка чутливо реагує на зовнішні виклики, водночас зберігаючи здатність до адаптації та саморозвитку.

У другому, емпіричному розділі було змодельовано та реалізовано дослідження когнітивних процесів сучасної молоді на прикладі освітнього середовища Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Було визначено організацію, методику та процедуру дослідження, сформовано вибірку респондентів та застосовано комплекс психодіагностичних

методик для оцінювання рівня розвитку уваги, пам'яті та мислення. Отримані результати були систематизовані, проаналізовані та інтерпретовані з урахуванням специфіки умов воєнного часу.

Емпіричний аналіз показав, що більшість студентів демонструє середній рівень розвитку когнітивних процесів, що свідчить про збереження базових інтелектуальних можливостей навіть за умов підвищеного психоемоційного навантаження.

Водночас було виявлено значну частку осіб із зниженими показниками уваги та пам'яті, що пов'язано з впливом тривожності, стресу, інформаційного перевантаження та нестабільності освітнього середовища. Особливої уваги заслуговує той факт, що мислення виявилось більш стійким когнітивним процесом, оскільки частина студентів продемонструвала достатньо високий рівень логічних операцій, здатність до аналізу та прийняття рішень навіть у складних умовах.

Інтерпретація результатів дозволила встановити, що когнітивний розвиток сучасної молоді в умовах воєнного часу має подвійний характер. З одного боку, спостерігається негативний вплив стресових факторів, який проявляється у зниженні концентрації уваги, погіршенні процесів запам'ятовування, уповільненні розумової діяльності.

З іншого боку, формується комплекс адаптаційних механізмів, що забезпечують пристосування до нових умов життя. До таких механізмів належать розвиток когнітивної гнучкості, практичного мислення, підвищення рівня самостійності, здатність до швидкої орієнтації у змінному середовищі.

На основі отриманих результатів було розроблено практичні рекомендації, спрямовані на підтримку та розвиток когнітивної сфери молоді. Вони передбачають формування навичок саморегуляції, оптимізацію організації навчальної діяльності, розвиток критичного мислення, активізацію пам'яті та уваги, а також забезпечення емоційного благополуччя та фізичної активності.

Зазначені рекомендації мають прикладне значення і можуть бути використані як у діяльності закладів вищої освіти, так і в індивідуальній роботі студентів.

Таким чином, результати курсової роботи підтверджують, що когнітивний розвиток сучасної молоді в умовах воєнного часу є складним, багатовимірним і динамічним процесом, який зазнає суттєвого впливу зовнішніх факторів, але водночас характеризується значним адаптаційним потенціалом.

Отримані висновки мають як теоретичне, так і практичне значення, оскільки розширюють уявлення про особливості психічного розвитку молоді в кризових умовах і можуть слугувати основою для подальших наукових досліджень та вдосконалення освітніх і психологічних підходів до підтримки студентської молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакаленко О.А. Психологія управління. Харків: «ХНУРЕ», 2020, 120 с.
2. Бондарчук О.І. Психологія особистості. Київ: «Каравела», 2018, 384 с.
3. Варій М.Й. Загальна психологія. Київ: «Апріорі», 2016, 300 с.
4. Власова О.І. Педагогічна психологія. Київ: «Либідь», 2013, 480 с.
5. Дуткевич Т.В. Загальна психологія. Київ: «Центр навчальної літератури», 2018, 388 с.
6. Євтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В. Педагогічна психологія. Київ: «Кондор», 2015, 420 с.
7. Заброцький М.М. Педагогічна психологія. Херсон: «ОЛДІ-ПЛЮС», 2017, 144 с.
8. Зливков В.Л. Психологія кризових станів. Київ: «Каравела», 2014, 320 с.
9. Ільїна Н.М. Загальна психологія. Київ: «Університетська книга», 2018, 239 с.
10. Карамушка Л.М. Психологія управління. Київ: «Міленіум», 2019, 344 с.
11. Кокун О.М. Психологія професійного становлення фахівця. Київ: «Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України», 2012, 200 с.
12. Колобич О.П. Загальна психологія. Львів: «Растр-7», 2019, 172 с.
13. Лазуренко О.О. Психологія емоцій. Київ: «Книга Плюс», 2018, 264 с.
14. Максименко С.Д. Загальна психологія. Київ: «Центр навчальної літератури», 2018, 272 с.
15. Москалець В.П. Психологія особистості. Київ: «Центр навчальної літератури», 2019, 416 с.
16. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. Київ: «Либідь», 2018, 560 с.

- 17.Павелків Р.В. Вікова психологія. Київ: «Кондор», 2015, 468 с.
- 18.Павленко В.М. Етнопсихологія. Харків: «ХНУ імені В.Н. Каразіна», 2019, 448 с.
- 19.Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія. Львів: «Новий Світ-2000», 2020, 225 с.
- 20.Савчин М.В. Загальна психологія. Київ: «Академвидав», 2019, 512 с.
- 21.Сергеєнкова О.П. Педагогічна психологія. Київ: «Центр навчальної літератури», 2012, 168 с.
- 22.Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А. Вікова психологія. Київ: «Центр навчальної літератури», 2012, 168 с.
- 23.Смұльсон М.Л. Психологія розвитку інтелекту. Київ: «Педагогічна думка», 2017, 276 с.
- 24.Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. Київ: «Каравела», 2013, 372 с.
- 25.Токарева Н.М., Шамне А.В. Вікова і педагогічна психологія. Київ: «КНТ», 2017, 480 с.
- 26.Турбан В.В. Психологія особистості. Київ: «Каравела», 2017, 320 с.
- 27.Цехмістер Я.В. Педагогіка вищої школи. Київ: «Кондор», 2019, 416 с.